

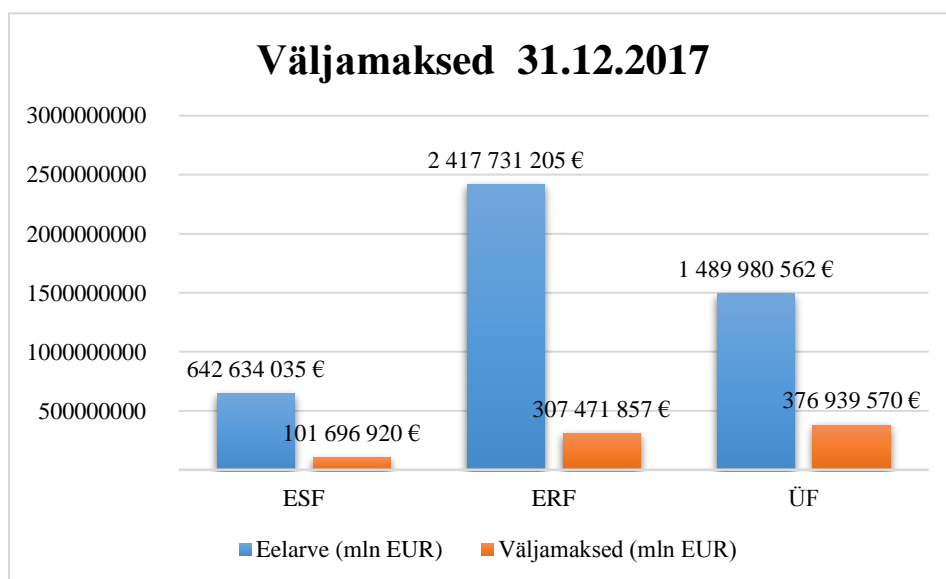
7.KODANIKELE SUUNATUD KOKKUVÕTE

Kodanikele suunatud kokkuvõte iga-aastaste rakendusaruannete ja rakendamise lõpparuande sisust tehakse avalikkusele kättesaadavaks ja laaditakse üles eraldi dokumendina iga-aastase rakendusaruande ja rakendamise lõpparuande lisana.

2017. aastat saab Euroopa Liidu (EL) 2014-2020 rakendamise perioodil lugeda aastaks, mil jõuti lõpuni pea kõikide meetmete avamiseni ning kõikides prioriteetses suundades, kuhu struktuuritoetusi panustatakse ja kus liigutakse aktiivselt seatud eesmärkide poole. Endiselt annab rakendamise tempos tunda perioodi hilisem algus (2014-2015 lõpetati veel eelmist perioodi, uue perioodi tegevused olid ootel) ning EL ja Eesti poolt loodud õigusaktide viibimine. Samuti erinevate siseriiklike reformide oodatust aeglasem täideviimine. Nii näiteks on mitmed sotsiaal- ja haridusvaldkonna meetmed oodanud haldusreformi elluviimise järel ning tegevustega alustamine on edasi lükkunud.

Eesmärkide täitmise osas on jätkuvalt eesrinnas transpordi (mahukad investeeringud teedesse ja ühistranspordi) ja infotehnoloogia (uue põlvkonna lairiba võrk, turvaline e-identiteet jne) suunad, kus tegevustega oli võimalik alustada kohe perioodi alguses. Teisalt nt veekaitse ja energiatõhususe (lokaalsete kütelahenduste ehitamine kaugkütte asemele) suunal lõpetati veel 2017. aastal viimased ettevalmistused ning põhitegevusteni alles jõutakse

Aasta lõpu seisuga on heaks kiidetud 2 648 projekti (erinevate fondide lõikes vastavalt: ESFist 312, ERFist 1642 ja ÜFist 694), millest 1005 on 31.12.2017 seisuga juba lõpetatud. Üleüldine murekoht on väljamaksete madal protsent, mille osas saab öelda mh seda, et perioodi alguses oldi prognoosides toetuse saajatele väljamakstavate summade osas liialt positiivsed.

2017. aastal tehti esimesed muudatused struktuurvahendite rakenduskavasse (OP). OP on dokument, milles on kokku lepitud toetuste jagamise eesmärgid ning summad. Muudatuste hulgas oli tehnilisi kohendusi, kus muudeti erinevate meetmete näitajate sihttasemeid (nii ülleskui allapoole), täpsustati näitajate nimetusi ning eelarveid. Suures plaanis liigub Eesti samas suunas nagu perioodi alguses planeeriti, kuid tegelik rakendamine on näidanud ära kitsaskohad, mida OP muudatustega korrigeeriti. Oluline on märkida, et 2023. aasta ehk perioodi lõpu erinevate näitajate sihttasemeid ei muudetud, kuna tekkinud takistuste ületamisel loodetakse perioodi lõpuks plaanitu siiski täies mahus ellu viia.

2018. aasta on äärmiselt oluline aasta tulemusraamistiku seisukohast. Eestile lubatud struktuurivahenditest 6% moodustab tulemusreserv, kokku 212 miljonit eurot, mille täitmist jälgitakse läbi tulemusraamistikku kuuluvate meetme näitajate. Tulemusraamistikus olevaid väljund- ja finantsnäitajaid aluseks võttes otsustab Euroopa Komisjon 2018. aasta tulemuste põhjal tulemusreservi saamise (reservi saavad vaid edukad tegevused) ja Vabariigi Valitsus selle jagunemise. See tähendab, et 2018. aasta on pingeline ja tihe periood projektide elluvijatest korraldusasutuseni, sest kõikide panusest sõltub tulemusreservi saamine.

Edasi näiteid 2017. aastal käimalükatud või ellu viidud tegevustest, et anda lühike ülevaade, milliseid huvitavaid valdkondi struktuuritoetused edendavad ja toetavad.

1. prioriteetses suunas toetatakse kõikide vanuserühmade võrdseid võimalusi haridusele, panustatakse koolist väljalangemise ennetusse, luuakse kaasava hariduse põhimõtteid arvestav koolivõrk, panustatakse elukestvasse- ja kutseõppesse jne.

Karjääri- ja õppenõustamise teenuste arendamiseks ja kättesaadavuse tagamiseks on oluliseks sammuks nõustamisteenuste osutamisel 2017. aasta märtsis alustatud *chat*’i vahendusel (<https://rajaleidja.innove.ee/>) nõustamine. Vestluskeskkonnas on tööpäeviti 10-14.00 pidevalt kättesaadavad nii õppenõustamise spetsialist kui karjäärispetsialist. Aasta jooksul on *chat*’i vahendusel toimunud ca 1500 kliendivestlust/ nõustamist, nii karjääri kui õppenõustamise teemadel. Lisaks on õppenõustamise teenuse kättesaadavuse parendamiseks (samuti kliendisõbralikkuse suurendamiseks) kasutusele võetud maakonnaülene nõustamine, st et klient saab pöörduda abi saamiseks maakonna piires mistahes Rajaleidja keskusesse, olenemata oma elu- või õpikohast.

Kvaliteetse hariduse tagamiseks kõikides Eesti piirkondades korrastatakse koolivõrku, ehitatakse riigigümnaasiume, koolivõrgu kujundamisel arvestatakse õpilaste erivajadusi. Tehtud on ettevalmistused kolmes riigigümnaasiumis (Viimsi, Rapla, Paide) õppetöö alustamiseks 2018. aastal. Samuti liiguti edasi koolivõrgu korrastamise kokkulepetega piirkondades, kus seni oldi edutud (Tallinn, Rakvere, Kuressaare, Narva) ning mille mõju koolivõrgu korrastamisele on suur. Haldusreform on mõjutanud mh koolivõrgu reformimist: kuigi gümnaasiumiastmetega koolide arv on vähenenud kavakohaselt, siis seoses KOVide liitumisega on lähima 4 aasta jooksul muutuste tegemine koolivõrgus keerukam, kuid lõpptulemusena peaks koolivõrgustik peale üleminekuperioodi olema korrastatud.

2. prioriteetse suuna eesmärk on tagada juurdepääs jätkusuutlikule ja taskukohasele tervishoiu- ja sotsiaalteenusele, investeerida tervishoiu ning sotsiaalsesse taristusse ja tegeleda aktiivselt sotsiaalse kaasamisega loomaks võrdseid võimalusi ja parandamaks tööalast konkurentsivõimet.

Lapsevanemate hoolduskoormuse ning meeste ja naiste vahelise ebavõrdsuse vähendamiseks tööjõuturul suurendatakse teises suunas mitmekesise lapsehoiuteenuse kättesaadavust ning

puudega laste puhul rakendatavate tugiteenuste abil olemasolevate haridusteenuste (lasteaed, kool) ja rehabilitatsiooniteenuste kättesaadavust.

Rõuge vallavalitsus viis ellu projekti „Võrukeelse lastehoiu teenuse pakkumine Haanja vallas“. Haanja vallas on siiani olnud liitühikud ehk siis erinevad vanused koos (tulenevalt valla väiksusest), kuid valla soov oli võimaldada 1,5 kuni 3 aastastele hoidu väiksemas rühmas. Nõudlus on lastehoiu järele, kus laps oleks hoitud kuni kolmel päeval nädalas. Kuna kohalikus kogukonnas väärtustatakse paikkondlikku keelt ja kultuuri, on vajadus mh võrukeelsete hoiukohtade järele. Vallal on koostöös Haanimiihi nõvvokojaga renoveeritud Haanja rahvamajas lastehoiu jaoks sobilikud ruumid, mis võimaldasid luua hoiukoha kaheksale lapsele.

<http://keelepesa.haanimaa.ee/>

Fotod: Kärt Salumetsalt

Võru Linnavalitsus lahendas lastehoiu mitmekesisistamise vajadust projektiga „Võru linna tasandusrühma loomine“ – siiani on puudunud Võru maakonnas, sh Võru linnas lasteaed, kus tegutseks tasandusrühm. Projekti raames loodi kvaliteetset teenust pakkuv eriilmeline rühm (tasandusrühm) kõnepuudega ning spetsiifilise arenguhäirega laste arengu toetamiseks 12 lapsele. Pakutakse intensiivset logopeedilist ja eripedagoogilist abi arenguhäirega lapsele. Eriilmeline rühm ehk tasandusrühm loodi Võru Lasteaeda Sõleke.

Erivajadustega inimeste toimetuleku parandamiseks ning nende pereliikmetele tööturule naasmise võimaldamiseks on Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus ellu viinud katseprojekti „Erivajadustega inimeste eluaseme füüsiline kohandamine“. Eestis on ligi 153 000 puudega inimest (u 11% elanikkonnast). Iseseisvaks hakkamasaamiseks vajaliku ja sobiva elukeskkonna ning vahendite puudumine põhjustab puudest tingitud tegevuspiiranguga inimeste puhul vajaduse alalise hooldaja järele. Sobiva hooldusteenuse puudumisel või selle kalliduse tõttu langeb hoolduskoormus pereliikmetele, kes on sunnitud tööturult täielikult lahkuma või töökoormust alandama. Kohalikes omavalitsustes pakutakse kohandamise võimalusi ebapiisavas mahus või ei toetata kohandamist üldse, ca kolmandik kohalikest omavalitsustest nõuab kohanduste tegemisel kliendi omaosalust. Puudest tuleneva tegevuspiiranguga inimeste eluruumide kohandamine vastavalt nende individuaalsetele vajadustele aitab parandada puudega inimeste iseseisvat toimetulekut, vähendada hooldajate hoolduskoormust, suurendada nii hooldajate kui hooldatavate võimalusi osaleda tööturul ja vältida inimeste sattumist institutsioonidesse.

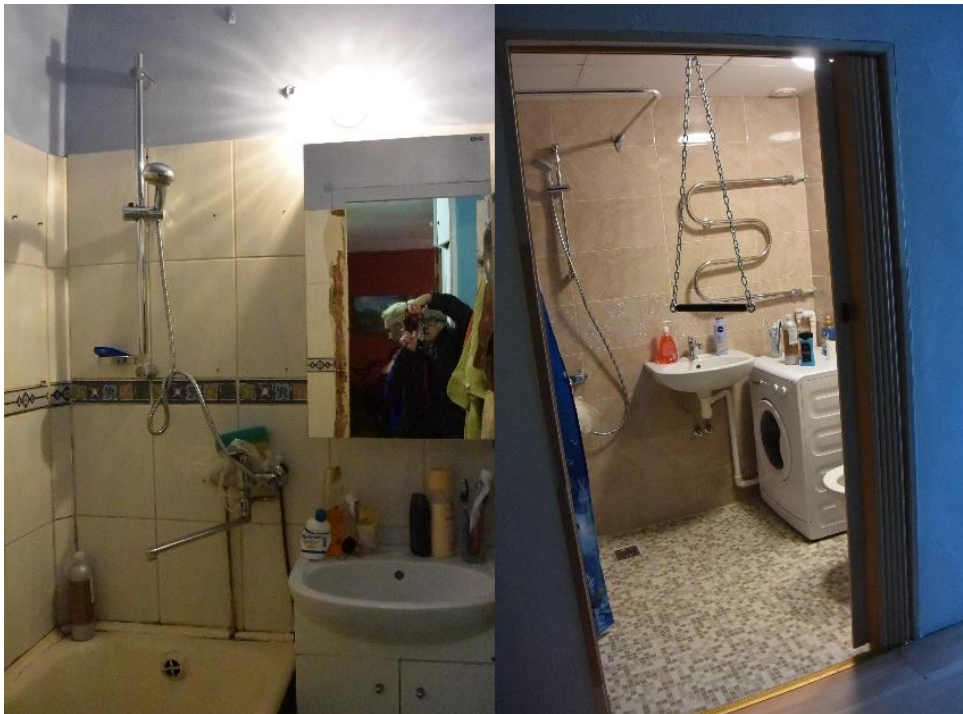

Foto: Vannitoa ja WC ümberehitus – enne ja pärast. (Foto: katseprojekti rakendaja)

Teise prioriteetse suuna üheks eesmärgiks on luua võimalused uussisserändajate kohanemise ja hilisema lõimumise toetamiseks. 2017. aastal käivitus edukalt uussisserändajatele ning nendega kokku puutuvatele avaliku, era- ja kolmanda sektori organisatsioonidele suunatud migratsiooni nõustamisteenus, mida viib Siseministeeriumi koordineerimisel ellu Politsei- ja Piirivalveamet.

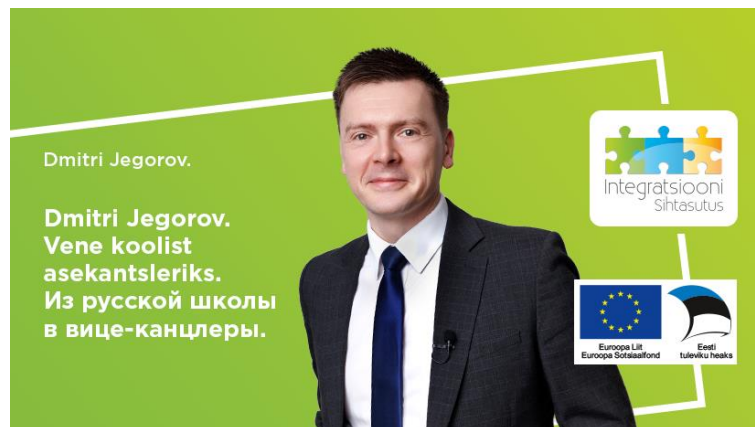
Eestisse tööle, õppima või ettevõtlusega tegelema tulnud välismaalased, samuti nende pereliikmed, tööandjad ja ülikoolid ning ka juba Eestis alaliselt elavad välismaalased vajavad informatsiooni Eestis ajutise viibimise ning Eestisse elama asumise seaduslike aluste ning isikut tõendavate dokumentide osas. Raske oli leida kompaktselt informatsiooni ja saada vajalikku nõu riiki sisenemiseks ja elama asumiseks, migratsioonivaldkonna regulatsioon on keeruline ning eriti keeruline on selles orienteeruda välismaalasel.

Senine nõustamine, saadaolev informatsioon ning selle kvaliteet ei olnud sihtrühma jaoks piisav ning olukord tõi lisaks kaasa Politsei- ja Piirivalveameti menetlejate täiendava töökoormuse, kuna keerulisemad päringud suunati nende poole. Nõustamisteenuse raames pakutakse personaalset ja proaktiivset õiguslikku nõustamist, mille käigus antakse välismaalasele asja- ning ajakohast ja usaldusväärset informatsiooni, proovitakse leida tema probleemidele ja küsimustele sobivaimaid ning mugavamaid lahendusi. Nõustamisteenuse katab komplekselt rände, sh pererände (elamisload, elamis- ja viibimisõigused, pikaajalised viisad), kodakondsuse ja isikut tõendavate dokumentide teemad ning välismaalase töölevõtmisega seotud nõuded. Teenuse peamiseks eesmärgiks on toetada töötajate, ettevõtjate, välisüliõpilaste, välisõppejõudude ja välisteadlaste Eestisse saabumise rändeprotsessi ning selle läbi suurendada tööhõivet erialadel, kus on kvalifitseeritud tööjõu puudus, edendada ettevõtlust ning toetada Eesti ülikoolide akadeemilise kvaliteedi arengut. Nõustamisteenuse täiendavaks eesmärgiks on ennetada ebaseaduslikku rännet.

2017. aasta jooksul nõustati kokku ligi 10 000 korral, mis näitab, et vajadus teenuse järgi ja info teenuse olemasolu kohta on olemas. Nõustamisteenus on välismaalaste poolt hästi vastu võetud ja tagasiside läbi tänukirjade ja otsekontaktide on olnud väga positiivne. Kiidetakse teenuse kiirust ja nõustajate abivalmidust ning professionaalsust

Sotsiaalse kaasatuse eesmärgi all on mh vähelõimunud Eesti elanike lõimumise soodustamiseks kavandatud tegevused. Kahepoolse lõimumise seisukohalt on oluline pakkuda kommunikatsioonitegevusi, mis arvestavad nii eestlaste kui muust rahvusest inimeste vajadusi ning pakuvad neile ühiselt mõistetavaid sõnumeid. Sellist lähenemist kasutati 2017. aastal, töötati ja pakuti välja ristmeedia programm “Meie Eestid”¹ ja teavituskampaania “Keeleliselt mitmekesise töötajaskonnaga avaliku sektori organisatsioonide väärtustamine ning teavitus eesti keelest erineva emakeelega inimestele karjäärivõimalustest avalikus sektoris”².

Telesaade „Meie Eestid“ jõudis ETV kümne vaadatuima saate hulka, mida edastasid ETV ja ETV+ ning levitati sotsiaalmeedias. Programm koosnes kuuest saatest, mida vaatas keskmiselt 84 000 inimest.

Teavituskampaania oli suunatud ühelt poolt noortele ning teiselt poolt avaliku sektori organisatsioonide ja ministeeriumite värbamisspetsialistidele. Programmi ettevalmistamisel analüüsiti ka ministeeriumite muust rahvusest inimeste värbamispraktikaid, kogemust ning sellega seotud arenguvajadusi. Programmi tegevused (välireklaamid, 10 viideost koosnev telesari; arvamuskirjed; infoseminarid üldhariduskoolides ja ülikoolides; intervjuud ametnikega) hõlmasid 50 000 inimest ning selle mõju täiendavalt analüüsitakse 2018. aastal.

Teises prioriteetses suunas on veel meetmeid, mis tegelevad noorte inimestega, et vähendada vaesuse ja teiste ebavõrdsete olude mõju neile ning ennetada tõrjutusriski ja suurendada sotsiaalset kaasatust. Väga edukas on olnud kutselaborite tegevussuund, mille käivitamine võttis küll kaua aega, aga mille rakendamine on olnud väga tulemuslik. Kokku korraldati aasta jooksul Eestimaa erinevates piirkondades 134 töötuba 1663 noorele. Saab öelda, et loodud võimalused, kus noored saavad n-ö käed külge viisil erinevate ametitega tutvuda, vastavaid töövõtteid ja töövahendeid proovida ja kasutada, on noorte seas väga populaarsed. Kutselaborite kohta on võimalik rohkem lugeda siit: <https://www.merkuur.eu/>.

¹ https://etv.err.ee/l/elusaated/meie_eestid

² <http://karjeravestonii.meis.ee/>

3. suuna eesmärk on tööturule juurdepääsu parandamine ja tööturult väljalangemise ennetamine.

MTÜ Johannes Mihkelsoni Keskus viis 2017. aastal ellu kahte ESF projekti. „Töö tänab tegijat“ aitab Tartu töõjõuregioonis enam kui 12 kuud tööturult eemal olnud inimestel leida püsiva töö. Projekt „Väärikas töö noortele“ aitab sama piirkonnas tööturult eemal olnud noortel jõuda töõjõuturule. Mõlemal projektil on kuus põhitegevust: töõotsingukoolitus, tööklubi, erialakoolitused, tugiisikuteenus, nõustamisteenused ja tööpraktika. Kõik tegevused moodustavad süsteemi, mille abil on võimalik taasaktiveerida tööturult eemal olnud inimesed.

Projektides on olulised siseriiklikud koostööpartnerid omavalitsused, kellega on olnud väga hea koostöö nii projekti sihtgrupi informeerimisel kui nende vajaduste hindamisel.

Võib öelda, et sobivate praktikakohtade leidmine on projekti meeskonnale väga mahukas töö. Praktikale on mindud näiteks MTÜ Klubi Tartu Maratoni, Designcraft International OÜsse, Tartu Lille Noortemajja, helistuudiosse nimega Õ-Studio, ettevõtluspraktikale OÜsse Corleanus, Tareli Kaubandus OÜ-sse, Tartu Täiskasvanute Gümnaasiumisse, iluteenuste pakkuja In Style OÜsse. Praktika kui üks või juba madalam lävepakk tööle ja kogemusi omandama on toonud mitmele inimesele eduloo:

- Näiteks üks noor sisenes projekti ilma selge teadmista, millised on tema tuleviku plaanid ning milline peaks olema töökoht, kus ta soovib tööd teha. Peale karjääriplaani koostamist ning praktikat Vanemuise teatri grimeerija juures tekkis tal kindel teadmine, mida ta tulevaselt töölt ootab. Noor inimene õppis kosmeetikuks ja asus tööle grimeerijaks samasse teatrisse. Nüüdseks võtab ta juba ise enda juurde praktikante.

Projekti koostööpartnerid (sh omavalitsused), kellega projekti personal igapäevaselt suhtleb, esitasid 2017. a lõpus MTÜ tunnustuse saajate hulka ning hindajate ühise arvamuse kohaselt kuulutati JMK Tartumaa aasta MTÜks.

MTÜ Integratsiooni Ühiskondlik Algatuskeskus viis 2017. aastal ellu projekti „Noored töötud tööturule kombineeritud aktiivsete tööturuteenuste abil Tallinnas ja Harjumaal“, mille eesmärgiks on soodustada 16–29-aastaste madalama haridusega töötute noorte tööle asumist ja tööturul püsimist kombineeritud aktiivsete tööturuteenuste (koolitused, nõustamised, tööpraktika) abil, keskendudes noorte tööle asumise takistuste vähendamisele. Projektis osalejate emakeeleks ei ole eesti keel.

Projekti üheks olulisemaks lähtekohaks oli individuaalne lähenemine - teenuste osutamine, mis lähtus konkreetse noore tööle asumise takistuste kaardistamisest, sellest lähtuvalt valiti aktiivsed tegevused, milles noor osales. Vajadusel suunati noor koostööpartnerite juurde täiendavatele teenustele.

Projekti tegevustesse kaasati mitmeid noortele olulisi koostööpartnereid: Tallinna Spordi- ja Noorsooamet, Tallinna Ettevõtlusamet, Tallinna Haridusamet, Loksa Linnavalitsus ning Maardu Linnavalitsus. Koostööd tehti ka SA Innove Rajaleidja keskuste ning Eesti Töötukassaga.

Noortele osutati karjäärinõustamist, viidi läbi tööklubisid, pakuti erialast eesti keele õpet, erialakoolitusi, tööpraktikat, juriidilist- ja/või psühholoogilist nõustamist. Noortele lapsevanematele võimaldati tegevustes osalemise ajal lapsehoiuteenust, et vanem saaks 100% keskenduda projekti tegevusele. MTÜ omab pikaajalisi kogemusi antud sihtgrupiga ja teab, millist mahukat veenmistööd on vaja noortega teha selleks, et nad projekti meetmetesse üldse jõuaks ja hiljem seal ka püsiksid. Projekti noortega kontakti hoidjaks oli tööklubi juhendaja, kes hoidis nendega pidevalt ühendust, et noortele projekti tegevustes osalemist ja muid kohustusi meelde tuletada ning neid tegevustesse aktiivsemalt kaasata. Projekti meeskonna

sõnul oli projekti sihtrühmal ridamisi kompleksseid probleeme, mis lahendamist nõudsid ning vajadus juriidilise nõustamise järele oli algselt plaanitud oluliselt suurem. 2017. aasta lõpuks osales projekti tegevustes 109 noort 263 tegevuskorral.

4.suuna eesmärgiks on suunata struktuurtoetusi kasvuvõimelisse ettevõtlusesse ning ja seda toetavasse teadus- ja arendustegevusse.

Institutsionaalsest arendusprogrammist teadus- ja arendusasutustele ja kõrgkoolidele ehk ASTRA meetmest on toetatud ülikoolide ja teadusasutuste ettevõtluskoostöö platvormi ADAPTER loomist. ADAPTER on Eesti ülikoolide vaheline koostöövõrgustik, mille eesmärgiks on lihtsasti ja kiirelt viia kokku ettevõtted ning teadus- ja arendusasutused. ADAPTER <https://adapter.ee/> võimaldab ühe nupuvajutusega saada ühendust kõikide selles osalevate Eesti teadus- ja arendusasutustega, otsida nende poolt osutatavate teenuste seast endale tarvilik, tutvuda ettevõtetele suunatud toetusmeetmetega.

4. suuna alt on lisaks üheks tegevuseks teaduse tippkeskuste toetamine. Teaduse tippkeskuse moodustavad rahvusvaheliselt kõrge tasemega uurimisrühmad, uurimisrühmade arv tippkeskustes on erinev, jäädes 2 ja 16 rühma vahele. Tippkeskuste põhitegevused on seotud interdistsiplinaarse uurimistööga, samuti luuakse ja täiendatakse uurimistööks vajalikke tingimusi ning tegeletakse teaduse populariseerimisega. Enamus tippkeskustest on avaldanud kõrgetasemelisi artikleid planeeritust rohkem (ühtekokku 917 artiklit 2017. aasta jooksul), mis omakorda näitab, et tippkeskuste tegevused on käivitunud väga hästi ning uurimisrühmade vaheline sünergia toimib.

Eesti Biokeskuse geeni- ja biotehnoloogia keskuse väljaarendamine. Foto: <http://archimedes.ee/>

5.suunas on toetatavateks valdkondadeks väikese ja keskmise suurusega ettevõtete arendamine ja majandusaktiivsuse kasvatamine väljaspool Tallinna ja Tartu linnapiirkondi, et tagada ka mujal Eestis ühtlasem konkurentsivõime ning parem elatustase.

Eesti riigi jaoks on oluline arendada väike- ja keskmise suurusega ettevõtlust, et luua töökohti piirkondlikul tasandil. Ettevõtlust tuleb toetada kogu Eestis, et majandusarengusse oleks kaasatud võimalikult palju potentsiaalseid ettevõtjaid erinevatest maakondadest. Huvitavaid näiteid toetatud ja juba edu saavutanud ettevõtetest tulevad rakendusüksustelt KredEx ja EAS:

- HUUM OÜ – huvitava ja kaasaegse disainilahendusega võrkelektrikerised, mille populaarsus liigub tõusvas joones <https://majandus24.postimees.ee/4361459/huum-i-keris-annab-kovasti-leili-kaunistab-lavaruumi-ja-on-kaugjuhitav>
- Trendikas ja moodne Boost Yourself – kohalikke tooraineid sisaldavate supertoidusegude tootja <https://majandus24.postimees.ee/4346153/supertoidud-boost-yourself-aitavad-lahendada-terviseprobleeme>
- Muhi Leib, kes uuris koostöös Toidu-ja Fermentatsioonitehnoloogia Arenduskeskusega, mis juuretis õigupoolest on ja kuidas tema käitumine Muhi leibade valmimist mõjutab. Samuti võrreldi erinevate pagarikodade leibasid ning milline on valge ja pruuni suhkru erinevus keemilise koostise aspektist. (<https://muhuleib.ee/>)
- TempID: Kevadel krooniti EASi ellukutsutud Eesti suurima äriideede konkursi Ajujaht juubelihooaja võitjaks TempID meeskond, kes teevad revolutsiooni kehatemperatuuri mõõtmises. TempID arendab ja toodab korduvkasutatavaid nutikleebiseid, mis mõõdavad ning salvestavad kehatemperatuuri. Kleebisega käib kaasas äpp, mille abil on võimalik salvestatud andmeid analüüsida ja otse arstile saata. Meeskonna missioon on vähendada kleebise abil ravikulusid, tõstes inimese iseseisvust ning efektiivsust enda tervisenäitajate jälgimisel.

- Estelon: nende toodetavad kõlarid on hinnas ja toodang pälvib tehnikaekspertide, disainerite kui tippkvaliteediga heli hindavate audiofiilide tähelepanu ja konkureerib maailma tippudega.

- Starditoetuse saanud edukas ettevõtte GlasCon OÜ projekteerib, valmistab ja paigaldab klaasalumiinium avataiteid. Starditoetuse projektiga soetati tootmise avamiseks osa vajalikust sisseseadest ja tootmist alustati 2017. a jaanuaris. Projekti perioodi lõppemise järgselt (30.11.2017) on ettevõtte majandustulemused ületanud taotluse

prognoose mitmekordselt ja ettevõttes töötab täna 20 töötajat ehk 12 töötajat enam kui taotluses prognoositud.

5. suuna alla kuuluva loomemajanduse arendamise meetme peamiseks eesmärgiks on suurendada eksportivate loomeettevõtjate hulka ja kasvatada juba tegutsevate eksportööride ekspordimahtusid. Lisaks loomeettevõtjatele antavale otsesest rahalisest

toele, on toetatud ka loomemajanduse tugistruktuure, nagu näiteks Tallinna Loomeinkubaator, Eesti Disainikeskus, Loov Eesti jt, kes pakuvad oma sihtgruppidele väga erinevaid tugiteenuseid alates kontaktide ja info vahendamisest, nõustamisest ja koolitamisest kuni ühiste turundus- ja välisprojektide elluviimiseni.

Tallinna Loomeinkubaator pakub alustavatele loomeettevõtjatele ning loomevaldkonnaga seotud start-upidele individuaalset kuni 24-kuulist arenguprogrammi. Ettevõtjal on inkubatsioonis võimalik kasutada kuni 130 konsultatsiooni- ja mentortundi, ligi 50 koolitust-seminari, töökohta avatud kontoris, oma stuudiot või bürood inkubaatori ruumides Tallinna kesklinnas Veerenni kvartalis või Põhja-Tallinnas. Lisaks on kõigile ekspordiambitsiooniga ettevõtetel võimalus külastada välismesse ja kaks korda aastas saab osaleda konkursil, kus parimad ekspordiplaanid saavad tuge inkubaatori poolt väljaantavast välisurgudele sisenemise toetusest.

2017. aasta maikuu avati Tallinn Design House. Lisaks loomemajanduse arendamise meetme toetusele pani oma õla ettevõtmisele alla ka Tallinna linn. Eelkõige on tegemist Eesti ühisturunduse- ja ekspordiplatvormiga Eesti disainbrändidele. Kõrgtehnoloogiliste esitlusvõimalustega ruum on kergesti kohandatav mitmesuguste sündmuste korraldamiseks. Tallinn Design House'is on esindatud ligi 100 Eesti disainibrändi tooted moest mööblini. Lisaks igapäevasele disainipoena tegutsemisele luuakse nii Eestis kui rahvusvaheliselt kontakte disainiprofessionaalide, edasimüüjate ja meediaga, et Eesti brändidele laiemat väljundit luua ning teed eksporditurgudele sillutada.

Eesti Disainerite Liit (EDL) on süsteemselt tegelenud ekspordisuunalise tegevusega alates 2000. aastast ning Eesti disaini on tänaseks liidu tegevuse kaudu esitletud kokku 16 riigis, ainuüksi Prantsusmaal 9 korda. Eesti disainerid on viimaste aastatega teinud suure hüppe ekspordivalmiduse suunas.

Majandusaktiivsuse kasvatamiseks väljaspool Tallinna ja Tartut panustab Sillamäe linna projekt „Sillamäe linna ajaloolise keskuse merele avamine läbi Mere pst rekonstrueerimise“, mille väljundiks on renoveeritud ja laiendatud võimalusi pakkuv Mere puiestee kui üks Sillamäe identiteediks oleva miljööväärtusliku ala kandvaid elemente, mille tulemusel luuakse soodsad võimalused ettevõtluse arendamiseks piirkonnas ning likvideeritakse merele ligipääsuga seotud kitsaskoht. Lisaks teenuste ja kaupade pakkumisele turistidele on ala väärtuslik ka jalutamisalana, ligipääsuna reisisadamale ja jahisadamale.

Foto: ERR <https://www.err.ee/645293/sillamae-avab-end-aina-rohkem-merele#lg=1&slide=8>

6. prioriteetse suuna eesmärk on luua energiasäästlik eluasemesektor ja tänavavalgustus.

Edukalt on läinud korterelamute rekonstrueerimise meetmel, nõukogudeaegsete elamute rekonstrueerimine pakub lisaks energiasäästule korrastatud majade elanikele kindlasti juurde ka positiivset emotsiooni. Mõned temaatilised uudiskajastused:

- <https://arhiiv.err.ee/guid/20170525131505001000300112290E2BA238B440000002024B0000D0F028055>
- <https://menu.err.ee/596922/rakvere-korrastab-voistluse-kaigus-noukaaegseid-paneelamuid>
- <http://ekyl.ee/elamu/elamu-2017-4/>

Taastuvenergia kasutamise üks näidetest on 3 MW hakkekatlamaja, mis rajati Laagri alevikku. Lisaks katlale paigaldati ka 0,8 MW suitsugaaside kondensaator, mis võimaldab veelgi efektiivsemalt kütta. Tänu uuele katlamajale kasutatakse piirkonna kütmiseks kodumaist taastuvat kütust ja lisaks langes tänu odavamale kütusele ka soojuse hind.

7. suunda eesmärk on tagada elanikele nõuetekohane veemajandustaristu.

Veekaitse suunas on seni põhirõhk suunatud projektide ettevalmistamisele. Projektide mahud on suured ja käimas on tööde hankemenetlused ja projekteerimistööd, põhilise rakendamiseni alles jõutakse.

Foto: Teabepäeva kutse KIKi Twitteri kontol.

8. suunas tegeletakse rohelise infrastruktuuri ja hädaolukordadeks valmisoleku suurendamisega.

Kaunis näide rohelisest infrastruktuurist on Anija mõisa loodus- ja muinsuskaitsealune rekonstrueeritud park. Mõis on üks ehedamaid mõisakultuuri esindajaid Eestimaal ja ümbritsetud 9 hektaril laiuva pargiga. Anija mõisapark kuulub tervikuna loodus- ja muinsuskaitse alla, kuna kuulub väärtuslikumate ja liigirikkamate parkide hulka Põhja-Eestis. Mõisapark on avalikuks kasutamiseks Anija valla elanikele ja külastajatele, eelkõige aga on mõisapark elupaigaks kogu pargi elusloodusele ning ökosüsteemi toimimiseks.

Pargi rekonstrueerimise projekti peaesmärgiks oli säilitada kaitstavaid liike, elupaiku, taastada Anija mõisapargi bioloogiline mitmekesisus ning tagada pargi kui mälestise looduskaitsete väärtuste esile toomine. Projekti abil avati vaateid (pajuvõsa ja loodusliku järelkasvu raie), rekonstrueeriti pargi regulaarala, korrastati sadeveesüsteemid ja puhastati tiik. Pargi kooslus moodustab terviku, milles kõik seal elavad liigid on omavahel seotud. Ühe liigi kahjustamisel või hävimisel võib aastate pärast hävimisohus olla mitmeid teisi praegu elujõus olevaid liike.

Hädaolukordadeks valmisoleku suurendamiseks soetati Euroopa Ühtekuuluvusfondi 2017. aastal Eestisse 27,8 miljoni euro eest uut päästetehnikat, Eesti riik katab sellest 15% (4,2 miljonit eurot). Tegu oli Päästeameti ajaloo suurima tehnikauuendusega.

Kokku soetati ja rakendati teenistusse 14 paakkonteinerit 83 multifunktsionaalset varustusega komplekteeritud päästesõidukit, millest: 8 konteinerautot, 26 päästetööde paakautot ja 46 päästetööde põhiautot. Hangitud päästetehnika abil suurendati metsa- ja maastikupõlengute likvideerimise võimekust. Sõidukid paigutati erinevatesse riiklikesse päästekomandodesse üle Eesti, mis võimaldas asendada olemasolevad amortiseerunud päästeautod. Uute päästeautode soetamise järgselt ei jää päästeametile enam ühtegi vanemat päästeautot kui 1997. aastast „Kärmas Katariina“. Uute päästeautode ülalpidamise (remondi- ja kütuse) kulud on oluliselt väiksemad kui vanadel päästeautodel.

Paakkonteinerid, paak-ja konteinerautod

Keeruliste keskkonnaõnnetuste, nagu näiteks suurte metsatulekahjude puhul, on oluline piisava veehulga olemasolu. Vananenud tehnikaga oli Päästeametil keeruline teha seda kiirelt ja efektiivselt. Uued paakautod ja paakkonteinerid on ehitatud nii, et neile on võimalik kiiresti vett peale ja maha laadida, millega tagatakse päästesündmustel võimalikult suur veehulk. Paakautodel on uuenduslikud kiirväljalaskeklapid, mis tagavad vee kiire maha laadimise (ligikaudu 2 minutit) portatiivsetesse basseinidesse. Antud süsteem on Euroopas vähe levinud ja Eesti on selles vaates väga innovaatiline. Uued konteinerautod ja paakkonteinerid võimaldavad oluliselt kuludelt kokku hoida, sest neid saab kasutada keerulistel päästesündmustel paakautode ja juba olemasolevate konteinerite transportautodena.

Põhiautod

Põhiautosid kasutatakse Päästeametis kõige rohkem. Masinad on oma olemuselt universaalsed ja nendega reageerivad päästjad kõigile sündmustele. Uued põhiautod on kõrgendatud maastikuläbivusega. Sõiduomaduste puhul on pööratud tähelepanu alarmsõiduohutusele. Autodel on peal tiptaseme päästevarustus, täisautomaatne Alisson tüüpi käigukast, mis teeb operatiivsõidu kiiremaks ja ohutumaks. Põhiautode veepaak on 3000 liitrit. Uued autod on varasematest kõrgema külmakindlusega.

Uued päästeautod jagati vastavalt regionaalpoliitikale, maakondade metsamassiivide tihedusele ja komandode väljasõitude koormusele. Esimesed uued põhiautod alustasid tööd Põhja päästkeskuse komandodes.

9. suuna eesmärgiks on jätkusuutlik linnapiirkondade areng ja suunas toetatakse ka lastehoiukohtade loomist. Viimsi valla projektiga „Uus-Pärtle lasteaia ehitus“ ehitati uus lasteaed Viimsi valda Lubja külla Uus-Pärtle maaüksusele. Projekti tulemusena rajati õppeaastaks 2017/2018 kuni 144 uut lasteaia kohta (6 rühma), mis võimaldab lühendada olemasoleva lasteaiajärjekorra pikkust.

Foto Nordlin: <http://nordlin.ee/viimsis-avati-uus-partle-lasteaed/>

Prioriteetne suund 10 tegeleb jätkusuutliku transpordiga.

Tehnilise Järelevalve Amet tõstab esile järgnevaid suunas teostatud või käimasolevaid projekte:

- 2017 aprillis anti Veeteede Ametile üle uus **parvlaev „Soela“**, mis opereerib **Sõru ja Triigi sadamate vahel**. Parvlaeva soetamisega on kõigile elanikele tagatud, mugav ja kaasaegne ühistransport. Projekt on maakondasid ühendav ning omab positiivset mõju piirkonna ettevõtlusele ja konkurentsivõimele. Tagatud on liikumiskeskond, kus liikumisvajadus rahuldatakse kõigile kättesaadaval moel, nii on võimaldatud liikumine laeva erinevate tekkide vahel ka ratastooliga liikujale.
- **Tallinna lennujaama lennuliiklusala** arendusprojekti eesmärk on tõhustada lennujaama keskkonnasäästlikku ja efektiivset käitamist ning leevendada lennujaama infrastruktuuri ebasoodsat mõju keskkonnale. 2017 aasta lõpus sai valimis Tallinna Lennujaama projekti I ehitusetaap, mille käigus rekonstrueeriti olemasoleva lennuraja 20 aasta vanune kattekonstruktsioon, pikendati lennurada, tugevdati lennuraja ohutusriba ning parendati ruleerimisteede ja õhusõidukite perroonialade süsteemi. Keskkonnaseisundi parendamiseks rajati lennugalja idasuunale täiendav õhusõidukite jäätõrje ala, ehitati välja keskkonnanõuetele vastavad lumesulamisplatsid, alustati lumesulamisvete ärajuhtimis- ja monitooringusüsteemide rajamist ning ehitati nõuetekohane mootorite testimise ala ning tuletõrje harjutusväljak. Alates 2017. aasta novembrist on Tallinna Lennujaamas kasutusel kaasaegne ja keskkonnasäästlik lennugalja tuledesüsteem. Uus LED-tehnoloogial põhinev süsteem tagab pilootidele parema nähtavuse halbade ilmastikutingimuste korral ning suurendab lendude regulaarsust. Pikem lennurada võimaldab suunata lennukite õhkutõusmisi ja maandumisi kaugemale Ülemiste järve piirist ning tõsta laskuvate lennukite kõrgust Tallinna linna ja Ülemiste järve kohal. Nõuetekohaselt tugevdatud lennuraja ohutusriba suurendab oluliselt ohutust võimalike lennuidentsidentide korral. Lennuliiklusala arendamine jätkub aastatel 2019 – 2020, mil lennugaljal jätkatakse

täiendavate õhusõidukite seisuplatside ja lõunapoolse ruleerimistee rajamist ning jätkatakse keskkonnamõjusid leevendavate tugirajatiste väljehitamist (II ehitusetapp).

- Kolmas oluline projekt, mis sai alguse 2017 on **Haabersti ristmiku rekonstrueerimine**. Selle valmimistähtaeg on 2018 aasta lõpp. Ehitustöödega ollakse graafikus ja isegi veidi sellest ees. Kogu sealne ehitusaegne logistika on siiani osavalt kavandatud ning tänu sellele, ei ole sealsed ummikud omandanud suuremat mõõtu, kui need olid enne ristmiku ehitust. Nii suure ja mahuka ehitusobjekti puhul on see kiitmist vääriv. Haabersti ristmiku rekonstrueerimisega vähendatakse ristmiku piirkonnas liiklusõnnetuste riski ja keskkonnanõuastet ning luuakse ühistranspordile eelisõigus. Liiklusohutuse parandamiseks rajatakse eritasapinnas jalg- ja jalgrattateed.

Rakendusüksus SA Keskkonnainvesteeringute Keskus toob välja Keila raudteejaama ala projekti koos sinna kuuluvate kergliiklusteede ja parklatega. Keila raudteepeatuse on sõlmpunktiks elektriraudtee liinidel Tallinn-Riisipere, Tallinn-Paldiski ja Tallinn-Klooga rand, mida külastab aastas rohkem kui 684 000 liiklejat. Nende reisijate mugavamaks liikumiseks rajati projekti käigus raudteepeatuse juurde 370 meetrit kergliiklus- ja 24 meetrit juurdepääsuteid. Peatuse vahetusse lähedusse ehitati 160 kohaga jalgratta- ja 54 kohaga autoparkla, mis võimaldab sõiduvahendi jätta parklasse ja edasi sihtkohta liikuda ühistranspordiga. Lisaks rongipeatusele on nüüd alal ka kohalike ja linnadevaheliste busside peatus, mis pakub reisijatele paremat ühistranspordi riskisust. Liiklejate elu lihtsustavad veel reaalaraja rongi- ja bussiliikluse infotahvlid. Paigaldatud viidad tutvustavad kohalikke vaatamisväärsusi ja suunavad olulistele sihtpunktidele.

Foto: <https://www.accelerista.com/maalveesohus/rong/keila-raudteejaama-uuendus/>

Prioriteetne suund 11 tegeleb IKT teenuste taristuga ning osa tegevustest puudutab ka teadlikkuse tõstmist infoühiskonnast. 2017. a ellu viidud olulisemad projektid:

- Eesti ELi Nõukogu eesistumise raames toimunud konverents „*Ministerial eGovernment Conference*“ koos ministrite kohtumise ja muude külgnevate üritustega 4.-6. oktoobril ning sisuline panus (sh kaasamisprotsessi läbiviimine) ministrite kohtumisel allkirjastatud e-riigi alase ministrite deklaratsioonile (*Tallinn declaration*).
- Valminud andmete vaba liikumist tutvustav video (kasutati esmakordselt juulis toimunud eesistumise konverentsil "*The Digital Single Market Conference on the Free Movement of Data*") ja Eesti küberturvalisuse arengut 2007-2017 käsitlev video

(kasutati esmakordselt septembris aset leidnud eesistumise konverentsil "EU Cyber Security Conference: Digital Single Market, Common Digital Security 2017").

- Muud rahvusvahelised üritused: e-õiguskeskkonna valdkonna ideehäkaton (oktoobris toimunud eesistumise konverentsi „Futur-e-Justice“ paralleelüritus) ja iga-aastane küberturvalisuse väljakutsetele suunatud CERT-EE sümposium.
- Üldsuse nutiseadmete turvalise kasutamise teavituskampaania teine osa (keskmes oli 5 põhilise nutiturvalisuse sõnumi levitamine, mis olid NutiKaitse 2017 projekti partnerite vahel kokku lepitud) ja nutiseadmete kasutajate turvateadlikkuse ja turvalise käitumise kordusuuring (sh võrdlus 2014. aastal läbiviidud uuringu andmetega).

NUTIKAITSE

- Muud infoühiskonna teadlikkuse tõstmisele suunatud üritused: Tark e-riik sarjas toimus 56 koolitust, seminari, töötuba, infopäeva ja muud üritust infoühiskonna ja teenustataristu teemadel sihtgruppide kompetentsi suurendamiseks, kogemuse jagamiseks ja koostöö edendamiseks.

12. prioriteetses suunas, mis tegeleb haldusvõimekusega loodi 2017. aastal isejuhtivate sõidukite ekspertrühm, mille eesmärk oli pakkuda erinevaid lahendusi ja teha ettepanekuid Eestis parima võimaliku isejuhtivate sõidukite ökosüsteemi tehnoloogia katsetamiseks ja rakendamiseks. Tänu teema uudsusel ja potentsiaalselt väga suurele mõju ulatusele sai ekspertrühm kogukonna ehitamise käivitamisega väga hästi hakkama, seda nii avaliku kui ka erasektori osapooltega. Õigusruumi koha pealt võimaldati testimine kõikidel avalikel teedel, viidi läbi ka Euroopa Liidu eesistumise käigus esimene avaliku teenuse pilootprojekt. Ekspertrühma tööd ja tuleviku tööde plaani võtab kokku [lõppraport](#), mille koostamises osalesid kõik valdkonna osapooled. Peamine muutus, mis toimus otseselt ekspertrühma tegevuse

tulemusena oli mõtteviisi muutus. Varasemalt ulmevaldkonda kuuluvat võetakse täna nii avalikus kui erasektoris väga tõsiselt, ning juba tegeletakse konkreetse projektidega, mille abil kasvavad meie endi vajaminevad oskused kui ka laiem ühiskondlik teadlikkus eesseisva muutuse mõjust ja selle ulatusest.

Detailsemat ülevaadet struktuurtoetuste kasutamisest 2017. aastal, toimunud arengutest ja tekkinud probleemidest on võimalik lugeda seirearuandest. Seirearuanne ja selle lisad pannakse peale koosolekul kinnitamist maikuus üles struktuurtoetuste kodulehele <http://www.struktuurifondid.ee/et> , kust on lisaks võimalik leida infot nii taotlemise, erinevate meetmete, seire ja hindamise, rahastatud projektide kui ka teiste edulugude kohta.